

Behandeling van het kindergebit

In de reeks 'Quintessentials' is een deeltje verschenen over kindertandheelkunde. Auteurs Rodd en Wray zijn klinische zwaargewichten in hun vakgebied en in dit vlot geschreven boekje hebben ze met een afgewogen mix van tekst en plaatjes de kerngedachten van de kindertandheelkunde heel goed weergegeven ('the basic principles behind good decision making').

Kindertandheelkunde is een breed vak met eenvoudige principes en technieken. Het wordt pas ingewikkeld door de specifieke eisen die de patiëntencategorie en hun ouders aan de tandarts stellen. Rodd en Wray zijn heel goed in staat in kaart te brengen welke aanpak en technieken moeten worden gebruikt bij de verschillende behandelsituaties, zonder te vervallen in een 'kookboeken-stijl'. Met heldere tabellen geven ze aan waar dagelijks voorkomende symptomen een indicatie voor kunnen zijn. Er zijn stukjes tekst met 'do's' en 'dont's' in allerlei behandelsituaties en voor alle aspecten van de kindertandheelkunde zijn praktisch geformuleerde tips en adviezen.

De auteurs hebben een volwassen, zinnige kijk op de kindertandheelkunde. Ze gaan uit van de noodzaak van bitewing-opnamen, vertellen wanneer die nodig zijn (en wanneer niet), leggen het belang van een evenwichtige gewenning aan de tandheelkundige setting uit, leren dat kinderen vooral jong naar de tandarts moeten gaan en wat er in die eerste visites kan en moet plaatsvinden (en wat niet). Impliciet wordt duidelijk gemaakt dat kinderen jong aan tandheelkunde moeten wennen, zodat ze later niet geforceerd moeten gaan.

In aparte hoofdstukken worden de elementaire principes van interceptieve orthodontie besproken met bijna vergeten principes voor extractie van eerste molaren en ruimtemanagement, preventieve strategieën en fluorideadviezen. De hoofdstukken restauratie en endodontische therapie zijn gebaseerd op solide uitgangspunten die ruimte bieden voor een eigen stijl en uitvoering van de behandeling.

Tot slot wordt er uitgebreid aandacht besteed aan de frequentie van controlebezoeken en de aanpak van cariesrisicopatiënten. Dit hoofdstuk kan iedereen in het hart sluiten.

J.S.J. Veerkamp, Amsterdam

H. Rodd, A. Wray

Quintessentials. Paediatric dentistry/orthodontics 3. Treatment planning for the developing dentition

London: Quintessence Publishing Co. Ltd., 2006

150 bl., geïll. £ 28.00. ISBN 1 85097 0815

Temporomandibulaire disfuncties

Het vakgebied gnathologie beweegt zich op het snijvlak van de geneeskunde en de tandheelkunde. Een 'nieuw' boek dat zich met de onderstaande titel presenteert, wekt hoge verwachtingen. Deze verwachtingen worden ook waargemaakt daar waar mogelijk en tevens wordt duidelijk waar de bewijskracht voor diagnostiek en behandeling nog onvoldoende is. De redacteurs zijn erin geslaagd om de onderwerpen op een rationele wijze te presenteren.

Het boek is onderverdeeld in 2 delen: de biologische achtergronden en het management van de aandoeningen. In deel I komen de anatomie en functie evenals de pathofysiologie aan de orde. Groei en ontwikkeling, neurofysiologie

van pijnmechanismen, neuroplasticiteit, osteoartritis en -artrose, en systemische aandoeningen die zich manifesteren in het temporomandibulaire gewricht, zijn belangrijke thema's. De lezer is dan inmiddels 150 pagina's tekst verder, met fraaie afbeeldingen en een plezierige lay-out. In deel II (management) worden eerst de diagnostische modaliteiten (beeldvorming, analyse van synoviale vloeistof, registratie van kaakbewegingen en psychosociale evaluatie), diagnostiek van de temporomandibulaire aandoeningen (onder andere disfuncties, orofaciale pijn, tumoren en fibromyalgie) en therapeutische interventies (farmacologie, revalidatie, opbeetplaten, occlusale behandelingen) beschreven. In de laatste sectie wordt de evidence-based aanpak van de meest voorkomende temporomandibulaire aandoeningen gepresenteerd. Deze 4 secties in deel II beslaan ruim 350 pagina's zeer nuttige en diepgaande informatie. De literatuur is steeds recent en adequaat.

Bij de beschrijving van een multidisciplinaire aandoening als temporomandibulaire disfuncties (TMD) zou de inbreng van andere disciplines een nog prominentere rol kunnen hebben gespeeld. Naast enige doublures kan dit als het enige minpunt worden aangegeven. Voor de tandarts-algemeen practicus is het boek een zeer grondige uitgave. Omdat de hoofdstukken kort zijn, kan de gemotiveerde lezer veel kennis opdoen. Het boek komt het meest tot zijn recht in handen van de tandarts-gnatholoog en de kaakchirurg.

M.H. Steenks, Groenekan

Laskin DM, Greene CS, Hylander WL (eds.)

Temporomandibular disorders. An evidence-based approach to diagnosis and treatment

Chicago: Quintessence Publishing Co., Inc., 2006

560 bl., geïll. £ 93.00. ISBN 0 86715 447 0

Tweedelige vrij-eindigende etsbrug

Dit proefschrift is op bijzondere wijze tot stand gekomen. Een nascholingscursus bij prof. dr. A.J. Feilzer deed een onderzoeksvonk overspringen. En zo kon het gebeuren dat een tandarts met 31 jaar praktijkervaring in de voor haar nagevoeg vreemde academische wereld met Feilzer als promotor aan een tijdverslindend promotieonderzoek begon.

Onderwerp van onderzoek werd de vrij-eindigende etsbrug ter vervanging van 1 gebitselement: een brugdummy die slechts aan 1 van de 2 buurelementen adhesief is bevestigd. Het proefschrift begint met een algemeen literatuuroverzicht over alle uitneembare en vaste prothetische vervangingen van 1 gebitselement en de materialen waarvan die worden gemaakt. Hoofdstuk 2 vergelijkt in een literatuuroverzicht de klinische resultaten van een tweedelige vrij-eindigende etsbrug en een driedelige etsbrug. Verrassenderwijs levert de tweedelige vrij-eindigende etsbrug betere resultaten op. Om dit gegeven onderbouwd te kunnen verklaren, is onderzoek noodzakelijk. De volgende 4 hoofdstukken zijn daarom beschrijvingen van experimenten met tweedelige vrij-eindigende etsbruggen. Met deze experimenten is aangetoond dat de toepassing van UniFix[®] cement in combinatie met silaniseren van het metaaldeel van de retentievleugel van de etsbrug een veel betere hechting bewerkstelligt dan combinaties van Panavia[®], Resiment[®] en RelyX ARC[®] met andere voorbereidingsmethoden van het metaaldeel. Tevens is vastgesteld dat Panavia[®] en UniFix[®] beter zijn bestand tegen cyclisch belastingen dan RelyX ARC[®]. In het volgende experiment zijn modellen voor een eindige-elementenanalyse gebruikt waarmee is aangetoond dat driedelige etsbruggen kwetsbaar zijn in de frontale, niet-rechte delen van de tandboog. Tijdens belasting zijn hier de bewegingen van de pijlers niet parallel en dat veroorzaakt spanningen in het bevestigingscement. In het laatste experiment is de meerwaarde van versterking van composiet met glasvezels op de hechting van een tweedelige vrij-eindigende etsbrug onderzocht. Bij belasting tot fractuur optrad, bleek het contactvlak tussen de vezels en het glazuur of de composiet altijd de zwakste plek.

Onderzoekers en docenten die zich bezighouden met adhesieve restauraties zouden dit proefschrift moeten aanschaffen en lezen. Algemeen practici en studenten kunnen volstaan met kennisneming van de samenvatting.

C. de Baat, Ridderkerk

A. van Dalen

Two-unit adhesive cantilevers supported

Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2006

125 bl., geïll. Academisch proefschrift

Cariëspreventie

Cariës is nog steeds endemisch, ondanks het dagelijkse gebruik van fluoridetandpasta. In het proefschrift van Véronique Gerardu, tot stand gekomen onder leiding van promotores prof. dr. C. van Loveren en prof. dr. J.M. ten Cate, wordt daarom onderzoek beschreven naar aanvullende preventieve maatregelen naast het dagelijkse tandenpoetsen. In het onderzoek werd niet gekeken naar effecten op cariës, maar naar effecten op factoren die bij het cariësproces een rol spelen, zoals tandplaque, zuurvorming en fluorideconcentraties in de mond. Hier volgen enkele uitkomsten:

- Het aanbrengen van een 40% chloorhexidinelak (EC40[®]) verminderde de hoeveelheid met cariës geassocieerde bacteriën en de zuurvorming in de tandplaque, maar dit effect was 6 weken later verdwenen. Het binnen 1 week 3 keer aanbrengen van deze lak bleek geen verbetering; het effect was ook na 6 weken verdwenen.

- Spoelen met Meridol[®] (AmF/SnF₂) na 2 keer per dag tandenpoetsen met fluoridetandpasta gaf 6 uur later een verhoogde fluorideconcentratie in speeksel, maar niet in tandplaque, en een verminderde zuurproductie in speeksel en tandplaque.

Interpretatie van de effecten van deze aanvullende preventieve maatregelen naar klinische toepassing is niet eenvoudig, omdat de effecten op cariës niet werden bestudeerd. Is dit onderzoek dan wel zinvol, kan men zich afvragen. Jazeker, want dit is verkennend onderzoek dat in relatief korte tijd en met weinig financiële middelen toetst welke preventieve maatregelen potentiële waarde hebben. Het is niet zinvol zonder aanwijzingen dat een middel mogelijk preventieve waarde heeft, kostbaar langlopend klinisch onderzoek met cariës als eindmeting uit te voeren. Dat heeft pas zin na verkennend onderzoek. Dit onderzoek laat zien dat het aanbrengen van EC40[®] lak 1 of 3 keer in 1 week niet zinvol is. Het maakt wel aannemelijk dat het om de 2 of 3 maanden aanbrengen van deze lak wel effect kan hebben op tandplaque en zuurvorming en dus op cariës. Nader onderzoek moet dat uitwijzen. Dat spoelen met Meridol[®] na 6 uur een verhoogde fluorideconcentratie in speeksel en verminderde zuurvorming in tandplaque geeft, is veelbelovend. Echter, alleen klinisch onderzoek met cariës als eindmeting kan definitieve antwoorden geven.

W.H. van Palenstein Helderman, Utrecht

V.A.M. Gerardu

Antimicrobial caries preventive strategies

Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2007

135 bl., geïll. Academisch proefschrift